

Hwad Behagas?

Somnia plus vigili quam dormienti nocent

Bellmanssällskapets Medlemsblad

N:o 1 Anno 2009

Bellman i Madrid

**Med glädjetårar fick jag dig i handen,
Du, som bland skalder helst jag lyssnar på!
På Prados horisont, den pinsamt blå,
Jag såg min hvita svan från Mälarstranden.**

**Då skuggan krymper på den heta sanden,
Och rödbrun botten syns i sinad å,
Skall nordens sångmö vid min gräsbänk stå,
Där korkträds grenar mildra middagsbranden.**

**Jag låter vimlet draga mig förbi;
Mantillor fladdra, mörka ögon smäkta,
Solfjädrarne kring hvita skuldror fläkta.**

**Fast mörka ögon smäkta, går jag fri!
Jag tror de sköna saken så förklara:
Han läser Don Quixote, låt honom vara!**

Carl Snoilsky

BELLMANSSÄLLSKAPET

Ordförande
Fil.dr. Anita Ankarcrona
08-660 59 25

Vice ordförande:
F. Kommerserådet Bo G. Hall
08-88 91 09

Sekreterare:
Fil.dr. Sten Magnus Petri
0709 - 16 46 25

Skattmästare:
F. administrative direktören
Conny Roth
08 – 560 328 22

Klubbmästare:
Fil.kand. Cecilia Wijnbladh
08-643 59 25

Protokollsekreterare,
hemsidesansvarig, webbredaktör,
redaktionsråd, Nyhetsbrevet
Doktorand Jennie Nell
070-682 24 03

Hwad Behagas?
Doktorand Bengt Gustaf Jonshult
08-570 100 89

Ledamöter:
Direktör Hans Jacob Bonnier
Docent Carina Burman
Fil.dr. Stefan Ekman
Docent Lennart Hedwall
Fil.mag. Olof Holm
Fil dr. Henrik Mickos
Fil.kand. Hans Nilsson

Postadress:
Bellmansällskapet
c/o Sten Magnus Petri,
Värtavägen 23, 115 53 Stockholm

E-post: sallskapet@bellman.org
Hemsida: www.bellman.org
Sällskapets pg: 45 19 50-0

BÄSTE MEDLEM!

EN GOD FORTSÄTTNING PÅ DET
NYA ÅRET 2009 ÖNSKAR

ANITA ANKARCROMA
ORDFÖRANDE

INNEHÅLL

3 Inbjudan till föreläsning

4 Den oceaniske Bellman

6 Rapport från rännstenen

10 En gubbe dansar...

14 Nya och äldre skrifter

16 En ny Bellmanbiografi!

18 Arkadiska Akademien

Kära läsare!

Det nya året är här! Redaktören vill passa på att tacka alla skribenter och läsare för året 2008.

Det var ur bellmansk synvinkel ett intressant år och jag hoppas vid mitt hjärta att 2009 fullföljer den vackra traditionen. Och så synes vara fallet. Årets föreläsning på Börshuset kommer garanterat att borga för den kvalitet och omtanke som Carl Michael Bellman är värd! Att Bellman "lever än" vittnar även den nya litteratur som presenteras i detta årets första nummer.

Vi syns och hörs på Börshuset!

Bengt Jonshult

BELLMANSSÄLLSKAPET INBJUDER TILL DEN ÅRLIGA
FÖRELÄSNINGEN TILL OLOF BYSTRÖMS MINNE
BÖRSSALEN, SVENSKA AKADEMIEN
SÖNDAGEN DEN 8 FEBRUARI 2009 KL. 15.00

FÖRELÄSARE
CHRISTER ALEXANDERSSON

BELLMANS MUSIK - OCH ANDRAS
Ett musikaliskt urval av Bellmanmelodier och de förlagor som sannolikt
inspirerat Skalden

Medverkande:

Anders Fröling, sång och gitarr

Träblåskvartett: Christer Alexandersson, flöjt, Torbjörn Palm, klarinett,
Leif Olsen, althorn, Anna-Kersti Palm, fagott

Sångarkvartett: Erland Klingberg, 1 ten, Lars Cedergårdh, 2 ten,
Anders Ericsson, 1 bas, Lars Ehlesjö, 2 bas

Musikarrangemang: Christer Alexandersson

Entré: 50 kr. erläggs i entrén
Ingång från Källargränd

DEN OCEANISKE BELLMAN

Skall man skriva om en god stilist sådan som Carl Michael Bellman, så skadar det inte att man själv besitter stilistisk förmåga. Därför är det gott att här kunna betyga att den vackra lilla bok som Uppsalaforskaren Hans-Göran Ekman har skrivit om skalden, också är ledigt och elegant hopkommen, utan att detta på något sätt minskar dess vetenskapliga pregnans.

Boken bär den lockande titeln “Fluidum svalla! Om dynamiken i Bellman värld”, och har på omslaget bilden av en tvätterska som med rumpan i vädret står på en brygga någonstans i Stockholm och bankar tvätt, medan hennes två ungar och en hund leker på stranden; man igenkänner utan besvär Peter Dahl som konstnären, och blir upplyst om att det är fråga om en illustration till Epistel 48, “Solen glimmar bland och trind”.

Illustrationen är naturligtvis inte vald på måfå; boken beskriver ur ett mentalitetshistoriskt perspektiv den roll som vatten och andra vätskor spelar hos Bellman, och för den skull också hos hans diktande kolleger Leopold, Kellgren, Oxenstierna, Adlerberth och Thorild.

Sammanställningen av orden “fluidum” och “dynamik” i bokens titel är givetvis inte de heller valda godtyckligt, utan hänger samman med en tes som Ekman driver, nämligen att den väsentliga dynamiken i Bellmans diktning skapas just av hans beskrivning av sådant som flyter, det må så vara i vin- eller brännvinsglaset eller runt Stockholms stränder.

Vi glömmar så lätt för den jublande hyllningen till vattnen kring Stockholms öar, så som den kommer till uttryck i epistlar sådana som nr 33, “Stolta stad”, att vattnet också kunde vara farligt. Både att dricka och att vistas i; simkunnigheten var liten och drunkningsolyckor vanliga, och drunknade man inte, så kunde man bli sjuk av kallsupar om man ramlade i.

Men viktigare än detta för Bellman var ändå det goda med sjön. Han såg tvätterskor, vattenhämtare och skogar av master, och han hörde oväsendet från varven, sorlet från springbrunnar och fiskmånglarnas rop; allt sådant som satte spår i hans diktning.

Bellman använde, liksom Kellgren, Wallenberg, Thorild och Sergel, bilder av fluidum för att göra sin konst dynamisk och — med ett ord som hos Ekman får sammanfatta denna konst — oceanisk.

Efter utflykter till Bellmans konstnärskolleger, återvänder Hans-Göran

Ekman som sig bör till denne såsom bokens centrum. Han definierar den första episteln som ett helt litet skådespel, han introducerar bilden av Fredman som en buktalardocka i förhållande till Bellman, och han tolkar nr 34 om branden i Kolmätargränd som en författarens ironi mot en ibland ganska påfrestande Fredman.

Bland vätskorna hos Bellman är naturligtvis de alkoholhaltiga påfallande frekventa. Att dryckeskärnen ibland kan tolkas metaforiskt, påminner Ekman oss om med exemplet epistel 12, där den näsa som Fredman stuckit i korpralens kanna är metafor för en helt annan kroppsdel, liksom den kanna dit han sticker denna näsa.

Bland förvaringskärnen i Ekmans framställning finns inte bara kannor; dosor, bläckhorn, byttor, kaffepannor, får också sin plats där, liksom flaskor naturligtvis; bland Ekmans formuleringar finner man pregnant sammanfattningar såsom denna: "Fredmans värld pendlar mellan ute och inne och mellan öppen och stängd flaska." En annan sammanfattning av sina tankar gör Ekman när han kallar Bellmans diktning en vitalistisk snarare än en religiös sådan. Eller när han avslutar sin beskrivning av Epistel 25, "Blåsen nu alla", med formuleringen att den är på väg att bli ett slags vattenpastoral, men vänder till något annat. "Det som var oskyldigt till sjöss blir genast grovt på land." En träffande formulering.

Ekman låter sig inte snävas in av begreppet fluidum; åskan — som Bellman var rädd för — liksom eldsvådan, som ju i bästa fall släcks med ett fluidum, liksom musiken som en gång ackompanjerade den av Bellman besjungna fontänen i Kungsträdgården, får också utrymme.

Boken avslutas inte bara med notapparat och ett personregister, utan också ett användbart Epistelregister.

Hans-Göran Ekmans bok är ett gott exempel på den tradition som fortfarande lever bland litteraturvetare i Uppsala, att det skall vara både nöjsamt och upplyftande att läsa deras böcker. Och även exempel på att forskningen kring vår störste poet alltid kommer att finna nya sätt att vända och vrida på Bellmans diktning för att göra nya fynd. Och att detta om något är ett tecken på skaldens genialitet.

Gunnar Syrén

Hans-Göran Ekman, "Fluidum svalla. Om dynamiken Bellmans värld", Gidlunds förlag (Möklinta/Hedemora, 2008)

RAPPORT FRÅN RÄNNSTENEN - BELLMAN

Den pastellfärgade drömversionen av det svenska 1700-talet som förmedlas av exempelvis Roslins målningar ligger långt ifrån hur verkligheten såg ut. I själva verket slängdes ofta sopor och avföring rätt ut på gatan och det var sannerligen ingen rosenskimrande tillvaro att vandra omkring på stadens gator vid den här tiden.

Allt var alltså inte bara frasande klänningstyger och rosiga kinder och därför är Bellmans verk viktiga som motpol till hur man under denna tidsperiod inom konst och litteratur ofta valde att skildra sin omvärld. Tack vare Bellmans diktning har vi fått ett fönster in i det sanna 1700-talets Stockholm!

Det är säkert bekant för de allra flesta att det persongalleri Bellman skapade allt som oftast befann sig i onyktert tillstånd och skildringarna av detta är många och detaljerade. Han väjer inte för att framställa sina figurer som försupna och skamfilade, men han gör det hela tiden med en värme och omtanke som är uppenbar även för en läsare idag.

Av alla motiv som passerar i den Bellmanska diktningen är det särskilt ett som etsar sig fast. Rännstenen. Vid en slagning i Svenska Akademiens Ordbok finner vi att rännstenen beskrivs som en öppen avloppsledning för regnvatten och orenlighet och dylikt, bestående av en ränna vars sidor och botten utgörs av sten men att det även är en plats där en avsigkommen berusad person hamnat eller riskerar att hamna; ibland används det även som en beteckning för elände, avsigkommenhet och en plats för moraliskt förfall.

Det låter ju inte som en särskilt trevlig plats att befinna sig på, eller hur? Nå, det får vara hur det vill med den saken. Klart är dock att rännstenen är ett återkommande motiv i epistlarna och jag tänkte nu ge er ett par exempel på hur Bellman väljer att hantera detta motiv.

1766 bildade Bellman Bacchi Orden som var en parodi på de ordenssällskap som var vanliga vid denna tid. Johan Gabriel Oxenstierna kommenterade i sin dagbok hur det hela hade gått till:

“Bergklint och Kexel kommo till mig och förmådde mig att med dem gå till kommissarien Lissander för att där se på Bellmans upptåger. Jag följde med dem och har ännu i all min livstid ej skrattat så mycket som i kväll. Bellman har inrättat en orden till Bacchi ära, varuti ingen får bli intagen som ej till det minsta två gånger för allas åsyn legat i rännstenen.”

När det gällde de traditionella ordenssällskapen handlade det om skötsamt och hederligt leverne och rätt sorts umgänge men Bellman ställde sin vana trogen allt på sin spets genom att belöna dryckenskap och dåligheter. Närbkontakt med rännstenen blir alltså en förutsättning för att få upptas i Bacchi Orden. Och rännstenen kommer framöver att dyka upp i även i diktningen.

Ett av de kanske mest kända citaten från Bellmans hela diktkorpus är nog sannolikt : “Här ligger jag i rännstenen och betraktar mina gamla skor”.

Detta citat kommer från Fredmans epistel nummer 23. Fredman ligger halvt utslagen i rännstenen utanför krogen Kryp-In och får nu chansen att fundera över såväl sitt ursprung som sin nuvarande belägenhet. Han bekänner sig till vinets gud med orden “jag är en hedning, hjerta, mun och krafter dyrka vinets gud” och han svär över både mor och far och den som har tillverkat den säng där han en gång avlades. Man får förmoda att dessa förbannelser kommer till i ett tillstånd av svår bakfylla.

På sant Bellmanskt manér har Bellman till denna tragiska bild av den gode Fredman använt sig av en sirlig menuetmelodi för att ytterligare öka på kontrasten till epistelns innehåll. Högt blandas med lågt på ett sätt som bara Bellman kan! Trots det eländiga tillstånd som Fredman befinner sig i säger han sig slutligen ändå vara tacksam för allt. När han har fått sig ett par tre supar innanför västen vill säga...

Professorn i litteraturvetenskap Stina Hansson har i sin essä i Bellmansstudier 2005 tittat närmare på just denna epistel och kunnat konstatera att det i detta fall kan tolkas som ett slags meditations- eller betraktelseprocedur för den enskilde även om den kanske skiljer sig en aning från den traditionella formen. Diktens huvudperson hinner gå igenom hela sitt liv och reflektera över orsakerna till det nuvarande tillståndet, och även om han bekänner sig till vinets gud i det här fallet så får man nog ändå betrakta det som en form av andlighet.

I epistel nummer 34 möts vi istället av stor dramatik. Det brinner i Kolmätargränd och den redan tidigare mörka gränden är nu mörkare och smutsigare än nånsin förr.

”Mot en vägg med skalmar tryckta
Står en kärra full med drank
I en sönderslagen lykta
Ryker en utbrunnen dank
Och i rännstenen på sitt öra
Hvilar en gesäll så pank
Kors hvad stank!
Hvad ska’ vi göra?
Vräk den saten mot et plank.”

En stackars fattig gesäll ligger och stinker i rännstenen, alltmedan Movitz hem står i ljusan låga. Det larmar och låter och är allmänt kaotiskt och folk försöker släcka branden. Elden drabbar alla, hög som låg och i rännstenen samlas sedan resterna av det som varit.

”Skratta Movitz, blif ej sjuker;
Märk, bland pikar och gevär,
Themis mantlar och peruker
Syns i rännsten här och där;
Guld-galon i röda flamman
Bjuder lydnad och besvär.”

Borgmästare och rådspersoner kliver runt i rännstenen för att leda eldsläckningsarbetet helt i enlighet med vad som var brukligt på Bellmans tid. Viktiga personer syns kliva omkring i sörjan under sin tjänsteutövning. Även de mest prominenta personerna får alltså sänka sig ner till folkets nivå, åtminstone för en stund.

Naturligtvis slutar det hela med att Movitz drar vidare till nästa krog. Det finns inte mycket mer att göra när man har försökt rädda det som räddas kan ur lågorna.

I Epistel nummer 57 Allting är riktigt klarerat och gjort slår Mollberg fast att han inte kommer att väja för vare sig det jordiska eller det andliga i tillvaron:

“Skål! Hvad tycks dig om den klunken?
Bravo bravo! Dugtig och skön.
Sådan sup, väl bränd och sjunken
Bror, med et handtag jag svär dig och säjer:
Nu far jag dit uti fyrsprång, du vet;
Pitsch! Varken kyrktorn ell’ rännsten jag väjer.
Farväl god’ vänner, och hör min trumpet”

Det handlar om ett barndop och att Mollberg skall ge sig iväg och fira tilldragelsen och på sin resa kommer han inte att backa undan från någon av de prövningar han eventuellt kommer att möta. Han kommer sannolikt att landa i rännstenen någon gång under sin färd men det är inget som bekymrar honom. Det är helt enkelt en del av livet, precis som den andliga biten kommer att vara.

De flesta människor skulle sannolikt inte komma på tanken att en utslagen och möjligen också hemlös alkoholist skulle kunna ha något större litterärt värde men det är ju faktiskt precis just vad de får i Bellmans diktvärld. Samma typ av motiv återfinns vi i modern tid hos vissångare som exempelvis Cornelis Vreeswijk och Dan Berglund. Det handlar inte bara om att beskriva en utslagen person utan att göra det med värme och omtanke.

Den återkommande rännstenen har blivit en del av den Bellmanska fiktionen och suparbröderna och nattfjärlarna får en självklar plats i berättelsen som de kanske inte hade haft om någon annan än Bellman hade fört pennan till pappret. Varför just rännstenen kan man fråga sig? Min tanke är att Bellman sökte efter något som på intet sätt kunde uppfattas som trevligt eller eftersträvansvärt och där låter han stora tankar ta form. Ett ställe för avskräde och allsköns smuts har för evigt funnit sin plats i den svenska litteraturens historia! Tänk att en skicklig poet kan ta den mest miserabla plats och få den att omges av ett mytiskt skimmer... Det, bästa publik, är stor konst, och det gör att man efter några hundra år fortfarande har en självklar plats i den svenska litteraturen.

Karin Noomi Karlsson

“EN GUBBE DANSAR BLAND FLICKORNA SMÅ” – EN ANACREONPARODI?

Även om på 1700-talet “Hela vittra världen känner ANACREON, Vinets och Kärlekens yppersta Skald” (G. Paykull i förordet till sin översättning, 1787), saknas det mig veterligen belägg på att Bellman före 1773 kände till den samling “oder” som tillskrevs Anacreon (se Hwad Behagas 2008/3, s 20 f.) eller att hans poesier är påverkade av “anacreontea” vilket är den litteraturvetenskapliga beteckningen. Odena i sin helhet översattes inte förrän 1787, men det fanns översättningar av enstaka oder, och det var knappast något problem att tillgodogöra sig tyska, franska eller engelska versioner. Dessutom hade Anacreonrenässansen medfört spridningen av motiv som var typiska för anacreontas hedonistiska syn på livet. Ett av dem fokuserar på den gamle, men allt annat än ålderssvage Anacreon som dansar i kretsen av unga flickor. I Johann Nikolaus Götz översättning (1760) lyder det så här:

So will ich in deinen Tempeln
Schmäusen
Auf der holden Leyer spielen,
Mädgens
Und mit wohlgewachsenen Mädgen,
tanzend,
Stolz, in Rosenkränzen, tanzen.
(Ode 5)

Bey dem Weine, bey den

Mit noch jugendlichen

Nach der holden Leyer

Leb ich Tage voller Ruhe.
(Ode 42)

Jämför Paykull:

Må vi då när ödet vil
Dricka, dansa, dansa, dricka;
Söke hvar för sig en flicka
lekar.
Bägarn hör oss alla til.
(ode 41. Man blir snarare påmind om
Bellman än om “Anacreon” när man
läser det här!)

Och medan åldren intet nekar,
Så sökom glada tidsfördrif
Och unga flickors muntra

(ode 42)

Det kan vara en tillfällig överensstämmelse när en ungdomsdikt av Bellman, enligt Hillbom skriven 1767, börjar med orden “En gubbe dansar bland

flickorna små”. Dansen i den här dikten är ju inte ett uttryck för livsglädjen som den annars brukar vara i anacreontea utan bara löjeväckande och anledningen till att gubben förvisas ur huset (se StU 13, nr 67, s 128).

Gubbe gå bort ifran de sköna
Kärleken mäktar ditt bröst ej löna.
Hut utur huset!
Vill du till kruset?
Hälsa på Bacchus också?

Christian Wingmark och Hans Jergen är löjlige figurer de också när de dansar, den senare drabbas t.o.m. av samma öde som den namnlöse gubben genom att bli “utpiskad ifrån balen” (se Fredmans Epistel 76). I vår dikt är det emellertid gubbens *senilitet* som förorsakar fiaskot, något som är stick i stäv mot Anacreontraditionens credo. Han anstränger sig till det yttersta för att vinna flickornas gunst, men “käftarna darra ändå”.

Är så beskedlig
Kärlig och fredlig
Vill då så gärna, så;
Plirar och lockar
Krusar och bockar
Käftarna darra ändå.

Även fortsättningen ter sig som en negativbild av den åldrade Anacreon. *Rosorna* som gubben kransas med, ett vanligt attribut i anacreontea (se oderna 5, 39, 54 hos Paykull) placeras “på *hornena* små” istället för att pryda hjässan – en ironisk gliring som utpekar gubben som hanrej (jämför talesättet “sätta horn på någon”).

Må göra, han (Bacchus) kan dig kröna
Med rosor på hornena små.

Av de sista raderna framgår att vinet/Bacchus är *alternativet* till kärlekens fröjder och inte, som i anacreontea, den drivande kraften (se däremot Paykull, ode 48: “Då Bacchus fuktat har min tunga, / Jag til hans muntra dansar går”).

Det är svårt att avgöra om Bellman här parodierar tidens syn på Anacreon dvs. hans ungdomlighet som även Paykull beundrar i förordet

(“ säkert är, att han ännu til sin högsta ålderdom bibehållit den eld och den behagliga munterhet, som göra själva själen af hans sånger”) – men där åldern skildras i epistlarna är den ju snarare präglad av skröplighet och kroppsligt förfall än av epikureisk livsglädje, och det är tänkbart att just detta föranledde en kritisk inställning. Säkert är att dikten *kunde* uppfattas som Anacreonparodi, men det var i så fall något Bellman inte behövde bekymra sig om för 1773!

Efter 1773 var läget att annat. Sedan Olof Bergklint hade hedrat Bellman genom att skriva “Med dig vår Nord kan skryta / Av sin Anacreon” och därmed bidragit till att binamnet “Nordens resp. Sveriges Anacreon” (även *den svenske Anacreon* förekom) etablerades hade diktaren all anledning att leva upp till den höga uppfattning som många, däribland självaste kungen (“le fameux Bellman, autrement dit l’Anacréon de la Suède”) hade om honom, t.ex. genom att ikläda sig Anacreonrollen och därvid odla en kultiverad, känslfull stil. Anacreon hade varit hovskald, och då Bellman eftersträvade en liknande ställning vid hovet var det fördelaktigt (för att inte säga matnyttigt) att hans poetiska verksamhet förknippades med den antika berömdhetens alster. (Om Bellmans identifikation med Anacreon se även Fehrman, Vinglas och timglas i Bellmans värld, 1995.)

Här är några exempel på Bellmans försök att adaptera den anacreontiska stilen i dikter som till stor del är riktade till medlemmar av kungahuset.

1774:

Vid sin bål och vid sin lyra
Satt *Anacreon* och log,
Fröjas fröjd och Bacchi yra
Småningom hans bröst bedrog.
Pennan han ur handen faller,
Suckar, somnar, men hvad sker?
(...)
Upp utur din sömn och dvala,
Upp *Anacreon*, och sjung!

Jämför Paykull:

Och jag vil, jag vil i dag
Blott avf vin och kärlek yra.
(ode 13)
Gif flaskan hit, sätt henne här!
Jag vil, jag vil vid henne yra.
(ode 31)

(StU 12, nr 92, s 134. I ett annat sammanhang talas det om “anacreontisk yra”.)

1777:
Nyss då morgon-solens strimma
Nattens täcke genombröt
tropp
(...)
väckte,
Satt Anacreon och blunda
Och i Morphei famn begrunda,
Hvad han såg och hvad han ser.
(StU 7, nr 28, s 41)

Jämför Paykull:
Ej sömnen förr mit öga släckte
Än strax de lätta drömmars

Förtjusning i mit hjerta

Och lifvade mit slagna hopp.

(ode 8)

1794:
Nu Anacreon kan tänka
Misslynt på sin luta slår.
Gläd hans utsigt för i vår
At, där Mälarns böljor blänka,
Mig på Drottningholm nu skänka
Blott en byggning på ett år!
(StU 7, nr 74, s 179)

Det är inte svårt att förstå sig att Anacreonparodier åren efter 1773 inte precis lämpade sig som "självdeklaratio"!

Hans Ritte, München

(Ovanstående text "En gubbe..." kompletterar författarens bidrag i Hwad Behagas? Nr 3, 2008)

NYA OCH ÄLDRE SKRIFTER FRÅN ANACREON FÖRLAG

*(Här nedan följer vår tyske medlem Klaus-Rüdiger Utschicks rika bokenkatalog.
Eventuella beställningar/förfrågningar kan göras på: <http://www.anacreon.de>)*

Werke von Carl Michael Bellman.

Übersetzt u. herausgegeben von Klaus-Rüdiger Utschick. ©1998

Band 1. Fredmans Episteln «Von Liebeslust und Qual und dem vollen Pokal» Mit Bildern von Peter Dahl. Klaviernoten zu allen 82 Liedern. Vorwort von Hans Ritte. Leinen mit Schutzumschlag. 420 Seiten (ausverkauft; Neuauflage 1. Quartal 2009)

Band 2. Fredmans Gesänge «Venus meine Herzmonarchin, Bacchus Kehlenfürst!» Mit Bildern zeitgenössischer Künstler. Klaviernoten zu allen 65 Liedern. Vorwort von Gunnar Hillbom. Leinen mit Schutzumschlag. 300 Seiten.

Band 3. Religiöse Dichtung «Komm, Kind der Erde!» Mit Bildern zeitgenössischer Künstler. Vorwort von Sven Thorén. Leinen mit Schutzumschlag. 151 Seiten.

Austin, Paul Britten: Carl Michael Bellman. Sein Leben und seine Lieder. Aus dem Englischen übersetzt und neu bearbeitet von Ursula Menn-Utschick. ©1998. Mit 72 Bildern zeitgenössischer Künstler. Leinen mit Schutzumschlag. 276 Seiten.

Das Bacchusfest - Singspiel von C.M.Bellman
(Aus dem Zyklus Bacchi Orden StU IV, Nr. 15) ©2002. Mit Noten zu 9 Couplets. Kartonierte, 68 Seiten. Vorwort zum Musikeil von James Massengale.

Trauerzeremonieell für den Branntwein-brenner Lundholm.
Singspiel von CM Bellman (Aus dem Zyklus Bacchi Orden. StU IV, Nr. 10) ©2002. Mit Noten zu 10 Couplets. Kartonierte, 59 Seiten.

Bacchi Tempel. Singspiel von C.M.Bellman. (Bacchi Orden II StU V, Nr. 1) Vorwort von Lars Lönnroth. ©2006. Mit Noten zu 19 Couplets. Kartonierte, 111 Seiten.

Beiträge zu Bellman

©2001. Kartoniert. 102 Seiten. Beiträge von M.v.Platen, K.-R. Utschick, H. Ritte, S. Sørensen

Die Beiträge in diesem Heft haben die Person des Dichters im Fokus (ausverkauft)

C.M. BELLMAN. Fredmans Episteln. Schwedisch gesungen

CD-Ausgabe Proprius (p) & ©1994. Mit deutschen Textbüchern ©1999.

Fredmans Episteln 1-35 «Voll und rot steh ich in Charons Boot»

2 CDs im Schuber mit deutschem Textbuch, gebunden, Efalín, 132 Seiten. Fredmans Episteln 36-63 «Folg mir Apollo!»

2 CDs im Schuber mit deutschem Textbuch, gebunden, Efalín, 132 Seiten.

Fredmans Episteln 64-82 «Ulla, meine Ulla»

2 CDs im Schuber mit deutschem Textbuch, gebunden, Efalín, 84 Seiten.

C.M. BELLMAN. Fredmans Gesänge. Schwedisch gesungen

CD-Ausgabe Proprius (p) & ©1997. Mit deutschen Textbüchern ©1999.

Fredmans Gesänge 1-18 «Bei Venus ein Fähnrich, bei Bacchus Korpral»

CD im Schuber mit deutschem Textbuch, gebunden, Efalín, 84 Seiten.

Fredmans Gesänge 19-39 «Tritt vor, du Gott der Nacht»

CD im Schuber mit deutschem Textbuch, gebunden, Efalín, 84 Seiten.

Fredmans Gesänge 40-65 «Ein Prosit auf Judith»

Dazu zehn Lieder in zehn verschiedenen Sprachen, 2 CDs im Schuber mit deutschem Textbuch, gebunden, Efalín, 132 Seiten.

Olof von Dalin «Kom fria sinnen hit!»

CD © (p) Proprius-Förlag und zweisprachiges Textbuch, ca. 150 S. «Kommt freie Sinne her!» (2. Quartal 2009)

Gustaf Fröding. Schilf, Schilf, rausche. Anthologie

185 Seiten. Leinen mit Schutzumschlag. ©1999. 2. Auflage 2007.

Nils Ferlin. Im Labyrinth des Lebens. Anthologie. 236 S. ©2003.

Klaus-Rüdiger Utschick

EN NY BELLMANBIOGRAFI!

Äntligen föreligger en rejäl biografi över vår "lycklige poet" Bellman. Det är litteraturvetaren Leif Landen som med liv och lusta har kastat sig över skaldens liv och leverne och därmed åstadkommit en efterlängtdad lunta för den litterärt torstande allmänheten: *Carl Michael Bellman - En biografi* (Carlssons Förlag, Stockholm 2008, 412 sid.).

Att skriva Bellmans biografi hör nog till de stora riskkapitlen, framför allt med tanke på det knapphändiga materialet. Primärt menas inte ett strikt biografiskt primärt material som t.ex. kyrkoböcker, skrivelser till myndighetspersoner eller en och annan dagboksanteckning, utan snarare material som kan koppla liv till diktning eller vice versa. Ur en litteraturvetenskaplig synvinkel kan man tala om litterär biografi bredvid en biografisk-psyklogisk dito. Författarens metod landar någonstans mitt emellan - och det bör i allra högsta grad betraktas som positivt.

Landens biografi är kronologiskt uppbyggd, så till vida att den tar sitt avstamp i släktförhållanden och avslutas med eftervärldens syn på skalden och hans verk. Dess emellan får vi ta del av Bellmans första läroår, epistlarnas födelse, sällskaps- och konstnärslivet under 1700-talet. Under varje huvudrubrik döljer sig ett rikt biografiskt material, både vad gäller Bellmans personhistoria och djupdykningar i dennes författarskap.

Det slår mig när jag läser Landens biografi att det bland läsare relativt ofta klagats på avsaknaden av en Bellmanbiografi. Det är förvisso sant. Men samtidigt (handen på hjärtat) hur många större biografier har vi t.ex. över Fröding, Lagerlöf, Strindberg, Dagerman och A. Lindgren? Sanningen tycks vara den, utan att nudda vid den rådande kulturpolitiken, att svenska författare tycks ligga i träda. Nej, skall man skriva en biografi (och gå med vinst), bör den istället handla om franska drottningar, amerikanska presidenter och obskyra filmstjärnor. Sett ur det perspektivet har Landen utfört en kulturgärning av stora mått och bör ha all aktning och ära för detta.

Nå, tillbaka till biografins innehåll. Den är alltså till sin karaktär vällustigt uttömmande, Landen har inte missat några detaljer. Person- och notförteckningen följer god akribi, som extra bonus är boken försedd med passande illustrationer samt även en utmärkt verkförteckning.

Kapitlet om *De tidiga epistlarna* är särskilt intressant, då författaren väcker väsentliga frågor gällande epistlarnas musikaliska verkningsmedlen där musiken karakteriserar personerna och ingriper direkt i text och

budskap, och tanken om att känslö- och stämninglägen används till att föra fram symboliska övertoner. Någonstans där befinner sig framtidens Bellmansforskning.

Avsnittet om *Eftervärldens syn* kunde, med tanke på den goda upptakten, vara något mer fylligt, speciellt delen om 1800-talets Bellmanskult och romantikernas uppfattning om skalden. Å andra sidan förekommer och hänvisas till Atterbom och de övriga ”stridsmännen” i så gott som alla kapitel.

I den alltigenom välskrivna boken finns det ytterligare ett smärre irritationsmoment: nämligen, i den löpande texten de genomgående hänvisningarna till Bellmansällskapets standardutgåva (StU), vilket kräver att man de facto har tillgång till de tjugo banden - något som jag tror få läsare har (t.o.m. bland Bellmansforskare). Det är i sig helt korrekta hänvisningar, men skulle i värsta fall kunna skrämman bort t.ex. en gymnasist som vill förkovra sig i Bellmans rika värld. Man får nog anse att ett sådant upplägg är välmenat, men blir i långa loppet en aning för pretentiöst.

Detta för oss osökt in på den tänkta läsaren. Med tanke på Landens gedigna arbete torde hans biografi vara just av ett stort allmänintresse! Författaren har nämligen inte enbart presenterat en biografi utan desto mer ett standardverk i sitt slag.

Att få alla biografiska detaljer, personhistoriska utflykter, citat, tyckanden och tänkanden, serverade på en silverbricka i en och samma volym är en ynnest. Här finns bl.a. uttömmande detaljer om konstnärerna kring skalden, den patriotiska diktingen, teaterverksamheten och andra litterära utflykter. Extra intressant är avsnittet som tar upp brytningstiden i början av 1780-talet, den tid som i så hög grad präglades av J.H. Kellgren och den stundande klassicismen. En tid som Bellman tycks ha anpassat sig till - fast på sitt eget speciella sätt.

Landens digra projekt är sålunda tillkommen i ett rosarött skimmer vars gyldene strålar har skapat en bellmansk uppslagsbok som borde glädja så väl den inbitne litteraturhistorikern som den kunskapstörstande studenten.

Bengt Jonshult

Leif Landen, Carl Michael Bellman - En biografi (Carlsson Bokförlag, Stockholm 2008, 412 sid.), ISBN 978 91 7331 182 3

ARKADISKA AKADEMIEN

Vem känner till något om denna sammanslutning?

År 1923 utgavs i Stockholm (AB Imprimera) åtminstone sex (?) omkring 20-sidiga skrifter i en begränsad upplaga (150 nummerade exemplar) av något som kallade sig ”Arkadiska Akademien”. Skrifterna har alla en tydlig anknytning till Carl Michael Bellman:

”Bellmans Arkadien och Lyran”

”Bellman och Eskulapii Dockor”

”Bellmans Mowits-År”

”Bellmans Musa”

”Bellman, Stapelmohr och Schröder-Heim”

”Bellmans Katolska Relationer”

Enligt KB är åtminstone några av dessa författade av Sven Olsson (1882-1944). Skrifterna anges på titelbladet vara ”Manuskripttryck ur en avhandling om C.M.J. Bellman, Cancelli e.o. notarie i Kongl. Maj:ts och Rikets General Tull Direction”.

Skrifterna har alla försetts med devisen: ”VENUS + VIDIT + VICIT” – och ger mer intryck av att kunna vara författade inom ramen för något koteri eller skämtsamt ordenssällskap. Mina hittillsvarande efterforskningar har inte kunnat ge någon ledtråd!

Tom Lundin

Bellmanssällskapets Medlemsblad
Utkommer med 3-4 nummer/år
Ansvarig utgivare: Anita Ankarcrone
Redaktör: Bengt Jonshult,
Barlows väg 5
134 40 Gustavsberg
08-570 100 89, e-post:
hwadbehagas@comhem.se
Tryck: Mowys Skrivbyrå
ISSN 1104-4603